

14-06-2014 – ved optakten til iværksættelsen af skolereformen, dukker dette indlæg op, aldrig trykt i Politiken – måske fremkom det på min blog?

Helhed kl. 06-17 ?

Per-Olof Johansson

Det som virkelig gør en debat tung er blinde pletter, hykleri, demagogi og mere af samme skuffe. Debatten om det som nu kaldes helhedsskolen er fuld af den slags.

I snart 3 uger har vi måttet trækkes med, at der rent faktisk ikke var lavet en fast aftale om, hvad 350 mill. kr. skal bruges til på skoleområdet – men at man af medierne måtte få det modsatte indtryk. Midlerne kom på finansloven ud fra en ide om at de skulle anvendes til forsøg med 'helhedsskole'. Det viste sig bare, at misteltenen ikke var taget i ed, så den debat som udsprang af beslutningen forløb på falske præmisser. Det forekommer at være ret vigtigt for en debat at det er præciseret, i hvilken grad pengene der er til debat er øremærkede eller ikke. Kristeligt Folkeparti og Venstre sidder på grund af gamle aftaler på en vetoret og debatten er dermed sendt tilbage til 'start'.

I Søndags Politiken 9.1.2000 kan man læse, hvordan Undervisningsministeriet i øjeblikket er ved at evaluere de forsøg med 'helhedsskole' som foregår rundt om i landet.

I denne sag er den blinde plet, at det eneste man kalder forsøg, er de forsøg hvor der er givet dispensationer og måske bevilget særlige midler.

Hvorfor i djævlens skind og ben skal man ikke evaluere alt det andet som foregår indenfor området? Om man nu kalder det heldagsskole eller helhedsskole eller hvad pokker man kalder det. I over tyve år har flertallet af danske skoler bakset med at få en helhed ud af 'skolen' og 'fritidsdelen'. De centrale regler er så minimale at det eneste som kan siges at have skabt en vis enhed på området er personalernes overenskomster. Det har givet et væld af løsninger, som ingen nogensinde har evalueret.

Næste blinde plet. Den helhed og den dag vi i Skolefritidsordningerne tænker ud fra arbejder med en dag som går fra kl. 06 til kl. 17. Det er det tidsrum som børn tilbringer på skolerne. Ikke på alle skoler, men mange skoler. Når Politiken laver en overskrift som hedder 'Skolen er åben hele dagen' er man derfor som involveret spændt på, hvad der kaldes 'hele dagen'. Det ser ud som, at det er en dag fra kl. 08 til kl. 16. Den tilfældige læser som måske ikke når helt ind til benet i artiklen må tro, at det handler om, at der er skolelærere som har timer til kl. 16. Nærlæsning vil afsløre, at det er næppe det som er tilfældet. Børnene går nemlig kun 24 timer i skole. I hvert fald én elev er startet kl. 07 og mon ikke de 24 timer betyder, at børnene 4 dage om ugen er i skole kl. 08 – 13 og en dag fra kl. 08-12.

Altså tilbringer de det antal timer i Fritidsordningen som børnene som flest hen over landet gør det. Fritidsordningen indgår kun i forsøget i Årby ved at man har mindsket antallet af de timer børnene tilbringer der!

Barnet Nadja giver luft for det som artiklen ellers tilslører: at der er et skel mellem skole og fritid. 'Når vi er i fritid, får vi lov til at lege. I skolen, der skal vi gøre, hvad der bliver sagt.' Det er en evaluering der vil noget.

Fortalere for helhedsskolen, og lad os bare tage undervisningsministeren som eksponent herfor, bedyrer hele tiden at der selvfølgelig skal være plads til legen, skolen skal ikke være én lang eftersidning. Men hvorfor så ikke tale om de betingelser man vil give legen. Ikke den styrede leg men børnenes egne lege. Hvor er ressourcerne, kvadratmetrene, personerne hvis det er noget som henlægges til før kl. 08 og efter kl. 15.

Der er nogle forældre som lægger meget vægt på at barnet har præsteret et produkt i deres fritidsordning, for at det dermed klart kan demonstreres at der foregår noget. Det er en tankegang som lige så godt tilfredsstilles af en udvidet skoletid til kl. 15.

Så er der pædagoger som jeg selv som anser den mest vellykkede dag for at være den, hvor børnene uden at spørge om lov har bygget keglebaner og huler af gangens borde og bænke og leget 1½-2 times tid med det. Desværre skal de rydde op af hensyn til rengøringen, ellers ville legen fortsætte næste dag og næste dag. Hvad laver pædagogerne i sådanne forløb. Måske leger de med, de kan også lade som om de holder sig langt væk og så på forskellig vis forsøge at lempe børn 'udenfor' ind i varmen. De forhandler med rengøringen så legen kan forløbe til børnene selv holder op. Eller de lader børnene selv aftale. Børnene leger – men de lærer selvfølgelig også. De lærer noget om sig selv og noget om andre men frem for alt: de kalder det ikke 'at gå i skole'. Hvis denne leg først skal begynde når klokken er 15 og de fleste på vej hjem – så tror jeg faktisk ikke på, at den kommer i gang.

Så når man tænker helhedsskole bør man tænke i den helhed som faktisk allerede foreligger.

Timetalsudvidelserne for de mindre klasser er sket i uens takt hen over landet, uden evaluering. Vi der arbejder under de betingelser evaluerer dem naturligvis. Vi ved, at skolelærere og børnehaveklasseledere har én mening og vi andre en anden om sagen. Der blev taget 1½ time af børnenes tid til fritid og dermed mulighed for lange legeforløb. Før var der mulighed for både aktivitet og rekreation i fritidsdelen. Jo mere man indsnævrer den tid som afsættes til fritid, jo mere bliver fritiden ren rekreation.

Kommunernes Landsforening har udgivet et hefte om 'At bygge bro' – om at bygge bro mellem den traditionelle skole og fritidsdelen. Som et eksempel på kvalitetsmål er angivet : At det enkelte barn har lyst til aktivt at deltage i undervisning og fritidsaktiviteter, får tid til at undersøge, fordybe og øve sig. Man skal virkelig som pædagog både være stædig og hvile godt i sig selv for at få indført LEG under det kvalitetsmål.

Vi vil gerne have, at skoletiden skal ende med at børnene er selvstændige mennesker, der hviler i sig selv og træffer egne valg. Hvis muligheden for afprøvelse, sådan som det sker i LEG ikke har været der før, kommer den i hvert fald på et tidspunkt efter det 18. år. Ofte med fede avisoverskrifter til følge. Derfor, skal der være en mening med ordet helhed i skoledebatten, så skal det være det enkelte barn som er helheden. Her & nu – og engang i fremtiden.

9.1.2000